

๒

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ความเชื่อที่มีต่อบทบาททางสังคมของหญิง-ชายในชนบทภาคเหนือ

ชื่อผู้เขียน : นางวันวิสาข์ โกมลกระหนก

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต : สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลี่ยนแดง	ประธานกรรมการ
อาจารย์วิสุทธิ์ วานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตุลิต ดวงสา	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อที่มีผลต่อบทบาททางสังคมของหญิง-ชายในชนบทภาคเหนือและการขัดเกลาทางสังคม เรื่องความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหญิง-ชายในสังคมชนบทภาคเหนือ

วิธีการศึกษาวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีผสมผสานกัน ได้แก่ ทำการศึกษาโดยรวบรวมข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วรรณกรรมไทย วรรณกรรมท้องถิ่นล้านนาไทยด้านความเชื่อ การจัดกลุ่มสนทนา การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และ การใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาทั้งหมดถูกแยกแยะออกเป็นหมวดหมู่ และนำมาวิเคราะห์และเสนอโดยการบรรยาย พบว่าความเชื่อที่มีผลต่อบทบาททางสังคมของหญิง-ชายในชนบทภาคเหนือ นั้น เป็นความเชื่อที่มีรากฐานมาจากศาสนา วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ความเชื่อเรื่องผีปู่ย่าหรือผีบรรพบุรุษ ความเชื่อเรื่องซัดหรือ

ค

สิ่งที่เป็นอุปมุงคล ความเชื่อเรื่องผู้ชายเป็นเพศที่แข็งแรง ความเชื่อเรื่องผู้หญิงและผู้ชายมีความสามารถและสติปัญญาเหมือนกัน ความเชื่อเรื่องนางแก้ว

การขัดเกลาทางสังคมเรื่องความเชื่อที่เกี่ยวกับบทบาทของหญิง-ชายในสังคมชนบทภาคเหนือ พบว่า ครอบครัวและชุมชนสร้างวิธีการถ่ายทอดในหลายลักษณะ เช่น การบอกเล่า การประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่าง อันเป็นการพยายามสื่อแสดงความหมายของการขัดเกลาทางสังคมเรื่องความเชื่อ และพฤติกรรมปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่และสถานภาพตามความคาดหวังของสังคม ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อ จึงส่งผลกระทบต่อระบบความเชื่อของคนในชุมชนโดยรวม กระบวนการขัดเกลาทางสังคมด้านความเชื่อที่เกี่ยวกับบทบาทของหญิง-ชาย ในครอบครัวและชุมชน จึงเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมกับสภาพการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน

Thesis Title : Beliefs that Affect Social Roles of Women and Men
in Northern Rural Communities

Author : Mrs. Wanwisa Komolkanok

M.Ed. : Nonformal Education

Examining Committee :

Assist.Prof.Youngyudh Plianpadung Chairman

Lecturer Visut Vanich Member

Assist.Prof.Dr.Dusit Duangsa Member

Abstract

The purpose of this research was to study the effects of beliefs on male-female social roles and enculturalization of these beliefs in northern rural communities.

This research was qualitative research. Data was gathered by various methods includes studying from historical documents and certain pieces of Thai and Lanna Thai literature, group discussion, unstructured interviews, participatory and non-participatory observation. Data collected was classified and analysed, then presented in form of explanation.

Due to the study, it is found that all the beliefs that greatly affect the male-female social roles are based on religious, cultural, and traditional beliefs; for instance, the belief in ancestral spirits, the belief in bad-omens (Things that bring bad luck), the belief that a male is the strongest gender, the belief of equal talent and intelligence between males and females, the belief in "Nang Keow" or a Thai lady who is a perfect example to be copied.

Interms of enculturalization of beliefs in male-female social roles in northern rural communities, it is found that the families and communities passed on the beliefs in male-female social roles by oral transmission and models of behaviour. This shows that people tried to enculturalize their younger generation the beliefs of social behaviour and status ot fulfill the expected role. Similarly, the social and economic changes also affect the change in social attitudes, values, concepts, and beliefs which will result in the system of belief in the communities as a whole. As a result, the enculturalization of beliefs in male-female social roles within the family and community will also be changed in order to be suitable for the way of life in modern society.